

baza  
slovenskih  
filmov

VIDEO NA ZAHTEVO

<b>1) NAMESTO UVODA</b>	<b>2</b>
<b>2) POVZETEK</b>	<b>2</b>
<b>3) PROBLEM</b>	<b>3</b>
3.1) Količina	3
3.2) Izbira	3
3.3) Trajnost	3
3.4) Digitalizacija	4
<b>4.) ANALIZA</b>	<b>4</b>
4.1) Obstoječi kanali	4
4.1.1) Kino	4
4.1.2) Trgovine	4
4.1.3) Knjižnice	5
4.1.4) Spletne platforme	5
4.2) Načini trženja	5
4.2.1) Odkup pravic za predvajanje za določen čas	6
4.2.2) Delitev prihodkov od prodaje	7
4.2.3) Drugo	7
4.2.4) Primerjava poslovnih modelov	8
<b>5) PODATKI</b>	<b>9</b>
5.1) Obisk spletne strani	9
5.2) Ogledi filmov	10
5.3) Spletne dogodki	10
<b>6) REŠITEV</b>	<b>10</b>
6.1) Plačljivi ogledi	11
6.1.1) Cenovne kategorije	12
6.1.2) Delitev prihodkov	13
6.2) Knjižnična izposoja	14
6.2.1) Cenovna politika	15
6.1.2) Delitev prihodkov	16
6.1.3) Obrazložitev cenovne politike za knjižnično izposajo	17
6.3) Organizirane zaprte projekcije (javno predvajanje)	18
6.3.1) Določitev cene in delitev prihodka	18
<b>7) RAZVOJ</b>	<b>19</b>
<b>8) ZAKLJUČEK</b>	<b>19</b>

## 1) NAMESTO UVODA

Filmoteka, zavod za širjenje filmske kulture, je nevladna organizacija, ki stoji za spletnim portalom Baza slovenskih filmov (BSF). Projekt je nastal konec leta 2014 kot odgovor na izjemno slabo stanje dostopnosti tako samih podatkov kot vseh drugih gradiv in, nenazadnje, slovenskih filmov. Primarni cilj BSF je slovensko avdiovizualno produkcijo čim bolj povezati s publiko, olajšati dostop ter razširiti obzorja in priljubljenost slovenskega filma.

V tem predstavitvenem dokumentu so opisani načini, kako in razlogi, zakaj Bazo slovenskih filmov nadgrajujemo s ponudbo storitve videa na zahtevo, ki je nekoliko drugačna od tistih najbolj (pre)poznanih.

---

## 2) POVZETEK

V letu 2020 je Baza slovenskih filmov dober mesec po uradni otvoritvi 22. januarja, povsem nenačrtovano prevzela vlogo ene izmed redkih domačih spletnih platform, ki je vse leto redno prirejala spletne dogodke. Uresničevanje zastavljenih ciljev je postalo v času epidemije in omejevanja izvajanja aktivnosti za mnoge organizacije praktično nemogoče. Prav zato so se mnoge med njimi v iskanju rešitev obračale na BSF, ki je nudil podporo za spletno izvedbo, sicer fizično načrtovanih, dogodkov.

Ob vsem tem dogajanju smo spredvideli, da bo tudi v prihodnje (in mnogo prej, kot smo to sicer načrtovali), potrebna nadgradnja s ponudbo plačljivih vsebin, torej videa na zahtevo.

Meseca julija 2020 smo bili vabljeni na sestanek v Mestno knjižnico Kranj (MKK), kjer smo se v širšem krogu deležnikov s področja slovenskega filma pogovarjali o možnostih spletne izposoje filmov v slovenskih knjižnicah. Pobudo MKK smo si zastavili kot izziv in se odločili, da v razvoj storitev na zahtevo vključimo tudi možnosti izposoje AV del preko knjižnic. V sodelovanju z MKK smo sestavili seznam funkcionalnosti in okvir storitve ter se povezali pri samem razvoju in testiranju. V nadaljevanju predstavljamo naš pogled na problematiko digitalne distribucije AV del in ponujamo lastne rešitve.

Ta dokument je namenjen predvsem imetnikom pravic, ki razmišljajo, da bi svoje filme vključili v ponudbo video na zahtevo Baze slovenskih filmov in knjižnicam, ki želijo razširiti ponudbo vsebin za svoje člane.

---

## **3) PROBLEM**

Glavna težava v slovenski distribucijski verigi, kot jo razumemo v Filmoteki, je izredno slaba dostopnost slovenskih filmov, ki jo lahko razdelimo na štiri področja:

### **3.1) Količina**

Število slovenskih filmov, ki je v kateremkoli hipu na zakonit način na voljo splošni slovenski javnosti (če izzamemo Bazo slovenskih filmov), po najbolj prijazni oceni ne presega števila 150. Večina - zahvaljujoč knjižnicam, ki jih ponujajo na DVD in/ali Blu-Ray nosilcih oziroma pred tem na videokasetah, manjše število pa tudi pri spletnih ponudnikih videa na zahtevo, na sporedu televizijskih kanalov in na DVD/Blu-Ray nosilcih za nakup v trgovinah.

Nosilci, kot so DVD, VHS, Blu-Ray in podobno, so na žalost že pri koncu svoje življenjske dobe oziroma se pomikajo v polje marginalnega. Glavni distribucijski kanal že nekaj let vse bolj postaja internet, kar je v času epidemije leta 2020, ko so se zaprli tudi vsi kinematografi, postalo še mnogo bolj očitno in neobhodno.

### **3.2) Izbira**

Večina dostopnih slovenskih filmov so igrani celovečerni filmi, v manjšem številu so dokumentarni celovečerni filmi. Eksperimentalna, neodvisna produkcija in kratki filmi, med katere sodijo tako animirani, dokumentarni in igrani filmi, pa skoraj niso zastopani, razen redkih primerov, ki so večinoma izdani v samozaložbi. Za obstoječe komercialne platforme video na zahtevo so tovrstni filmi večinoma nezanimivi, saj je njihov tržni potencial relativno majhen.

### **3.3) Trajnost**

Filmi, ki so na voljo na fizičnih nosilcih, so sorazmerno trajno dostopni, saj razen propadanja oz. obrabe nosilcev ni drugih omejitev. Vendar se tudi ti umikajo iz območja široke uporabe (kot že omenjeno). Filmi, ki so del ponudbe na obstoječih platformah video na zahtevo, so mnogo manj dostopni, kot se zdi na prvi pogled.

Nekaj platform je vezanih na določenega ponudnika (npr. ponudnika telekomunikacijskih storitev), torej so dostopne samo njihovim naročnikom. V tem primeru je dostopnost filmov pogojena s pogodbo o zagotavljanju storitev. V drugih primerih gre za pogojevanje dostopnosti z naročniškim razmerjem, kar ponavadi pomeni višjo ceno, če si uporabnik želi ogledati samo en film. Poleg tega je dostop pogojevan z zavezo za plačevanje mesečne naročnine.

Vsem tovrstnim platformam je skupno eno - pravice za predvajanje filmov odkupujejo za fiksno ceno, s časovno omejeno pravico prikazovanja (ponavadi 2 leti). Torej so filmi dostopni samo v času, ko vsaka teh platform oceni, da so filmi za njih najbolj donosni, nato pa tako rekoč "utonejo v pozabo". To je tudi eden izmed pglavitnih razlogov, zakaj so dostopni večinoma samo celovečerni igrani filmi.

### **3.4) Digitalizacija**

Za filme, ki so nastali še pred digitalno dobo, je v Sloveniji zelo slabo poskrbljeno. Preko 95% vseh AV del, ki jih hranijo na filmskem traku v Slovenskem filmskem arhivu pri arhivu RS, ni niti digitaliziranih, kaj šele, da bi bili restavrirani in pripravljeni za široko digitalno distribucijo ali za izobraževalne/raziskovalne namene.

---

## **4.) ANALIZA**

### **4.1) Obstoječi kanali**

#### **4.1.1) Kino**

Kinematografi kot "paradni konj" avdiovizualne industrije v zadnjih letih izgubljajo svojo moč, saj se je AV produkcija razširila v praktično vse segmente naše vsakdanjosti. Ne glede na to pa ostajajo pomemben in neprecenljiv medij za doživljanje gibljivih slik v svojem največjem sijaju.

Kinematografska distribucija je zelo omejena, saj se praviloma drži samo najnovejše produkcije celovečernih kino filmov. Izjemoma smo lahko priča posebnim projekcijam, festivalom ali retrospektivam, ki postrežejo tudi z drugačnim tipom filmov (kratki, eksperimentalni, starejši, ipd.).

#### **4.1.2) Trgovine**

V Sloveniji je vse manj trgovin, kjer bi lahko kupili filme na fizičnih nosilcih, prav tako kot je vse manj novih izdaj in ponatisov. Tiste redke, ki obstajajo, pa so prav tako

marginalizirane, predvsem zaradi počasnega, a vztrajnega zmanjševanja tržnega deleža fizičnih nosilcev.

Izdaje na fizičnih nosilcih tudi podlegajo predvsem tržni strategiji, ki se v današnjem času zvede na "najbolj gledano" ali "najbolj popularno" oziroma "najbolj zaželeno", saj je potreben vsaj minimalen potencial za pokritje stroškov naklade. Vse drugo ni bilo (in verjetno nikoli ne bo) izdano na fizičnem nosilcu. Danes, v času občega spletnega dostopa, še toliko manj.

### **4.1.3) Knjižnice**

V knjižnicah so na voljo že omenjeni fizični nosilci, kar pomeni, da gre za isti nabor naslovov brez raznolikosti v ponudbi. To je seveda razumljivo, saj knjižnice zgolj ponujajo zgolj tisto, kar obstaja.

### **4.1.4) Spletne platforme**

Spletne platforme, ki ponujajo storitve video na zahtevo, so v Sloveniji slabo razvite oz. praktično neobstoječe. Poleg storitve Voyo poznamo še nekaj spletnih videotek ponudnikov telekomunikacijskih storitev in arhiv RTV Slovenija, kjer pa se vse skupaj tudi konča. Nabor filmov je tudi tukaj precej ubog in vezan izključno na teoretični tržni potencial, t.j. privabljanje novih naročnikov in zadrževanje starih. Sami filmi pa so na voljo za določen čas, saj je model poslovanja vezan na časovno omejen odkup pravic za predvajanje. Izjema je RTV, ki v svojem arhivu umešča določen nabor vsebin, vendar so tudi oni na eni strani vezani na časovno omejene odkupe, na drugi strani pa ne želijo izgubljati gledalcev na svojih kanalih, zato morajo z nekaterimi vsebinami "varčevati" in jih predvajati samo na rednem sporedu.

## **4.2) Načini trženja**

Načini trženja avdiovizualnih del so v Sloveniji na vseh ravneh izključno dobičkonosno naravnani, kar v praksi pomeni manjšo raznolikost ponudbe in posledično nedostopnost velike večine slovenskih filmov, zlasti dolgoročno.

Trenutno ne obstajajo državni mehanizmi, ki bi omogočali širšo in trajno dostopnost slovenske AV produkcije, kar bi občinstvu nudilo raznolikost, hkrati pa vzpodbujalo ozaveščenost o domači filmski kulturi, kar je zagotovo v javnem interesu. Na področju založništva poznamo t.i. knjižnično nadomestilo, ki velja tudi za filme na klasičnih nosilcih, kar pa je tudi edini državno vodeni - in vendar zgolj posredni - način podpore avdiovizualnih ustvarjalcev v času distribucije njihovih del. Na žalost je vezan zgolj na fizične izdaje AV del, zato so nadomestila deležni samo tisti avtorji z uspešnicami, ki so dobile svoje fizične izdaje.

Obstajata dva najbolj razširjena načina prodaje AV del na spletu:

#### **4.2.1) Odkup pravic za predvajanje za določen čas**

Prikazovalec od imetnika pravic odkupi pravice za predvajanje za določen čas. Cena se določi ob sklenitvi pogodbe in ni vezana na dejansko gledanost ali prodajo AV dela. Na ta način ponudniki polnijo svoje spletne kataloge z vedno novimi vsebinami, njihov poslovni model pa temelji na naročnini, ki jo uporabniki plačujejo za dostop do celotnega kataloga (SVOD).

Ta model omogoča prikazovalcu relativno finančno stabilnost z možnostjo ocene mesečnih prihodkov in načrtovanja nakupov pravic v prihodnje. Z začasnim nakupom pravic ponudnik prevzame tudi tveganje, da film ne bo dobro gledan in ne bo privabil novih naročnikov.

Negativna stran je, da prikazovalec vedno želi odkupiti pravice za čim nižjo ceno, saj tako sam sebi poveča možnost za čisti dobiček. Ponudniki, ki na tak način odkupujejo filme, praviloma ne omogočajo vpogleda v številke gledanosti, saj bi s tem lahko vplivali na dvig cen, kar bi bilo v njihovo škodo. Poleg tega tak model ne spodbuja dolgoročne dostopnosti AV del, saj se podaljšanje odkupa ali ponovni odkup ne izplača (razen v redkih primerih), prav tako se ne izplačajo odkupi nižnih, starejših ali komercialno manj zanimivih AV del, ki niso neposredno zanimiva za najširše občinstvo oz. za ciljne skupine, ki jih prikazovalec poskuša aktivno privabiti k naročilu na svojo storitev.

Ta model je trenutno najbolj razširjen in najbolj razširjen, saj prinaša izjemno dobre rezultate za prikazovalce, zato se ga poslužujejo vse največje platforme. Prikladen je za ponudnike, ki sami producirajo vsebine, ker dostopnost le-teh ni omejena z odkupom pravic, obenem pa jim omogoča izključnost dostopa, kar še dodatno ohranja obstoječe in privablja nove naročnike. Za imetnike pravic ta model ne prinaša veliko pozitivnega, saj ni transparenten in temelji na izkoriščanju in nižanju cen odkupa.

Tudi pri večini slovenskih ponudnikov AV vsebin je odkup pravic za predvajanje začasen (t.j. za omejeno časovno obdobje) in ni vezan na dejansko gledanost=prihodek od ogledov filma, pač pa so cene arbitrarno določene s strani ponudnikov. Imetniki pravic so postavljeni pred možnost "vzemi ali pusti", pri čemer nimajo niti podatkov o gledanosti lastnih filmov. To je še dodatna raven mistifikacije in netransparentnosti, ki omogoča manipulacijo in zniževanje cen za odkupe filmov. Tak način distribucije ni v skladu s filozofijo poslovanja Filmoteka, zato se ga ne poslužujemo.

### **4.2.2) Delitev prihodkov od prodaje**

Drugi, relativno popularen (a redkejši) način distribucije oz. trženja AV vsebin na spletu, je bolj podoben klasični kinematografski izkušnji. Gre namreč za plačilo posameznega ogleda filma, kot nakup vstopnice (TVOD). Tudi tukaj lahko prikazovalec teoretično pravice odkupi za določen čas in prihodkov ne deli z imetnikom, vendar pa je pravičnejši način tisti, kjer se prihodki od prodaje delijo od vsakega zakupljenega ogleda.

Po tem principu dohodki iz meseca v mesec niso zagotovljeni, saj so neposredno odvisni od obiska in ogledov, zato je težje predvideti prihodke in zagotoviti kontinuiteto storitve (če ne obstajajo drugi viri financiranja). Po drugi strani je to motivacija za ponudnika, da svoj katalog bolje promovira ter s tem zagotovi prodajo in motivacija za pravične cene tako na strani imetnikov kot prikazovalca. Podatki o gledanosti se lahko prosto uporabljajo za promocijo in, nenazadnje, tudi kot kazalec dosega in prepoznavnosti filmskih del med občinstvom. Ker se prihodki delijo neposredno, je tveganje za umestitev nekomercialnih del v katalog mnogo manjša, zato se tukaj lahko znajdejo tudi manj popularne vsebine, ki nagovarjajo ožje segmente občinstva, AV dela pa so lahko na voljo za daljši ali celo nedoločen čas.

Tovrstno storitev navadno ponujajo manjše ali nišne platforme s specializiranim repertoarjem (npr. festivali), lahko jo tudi kombinirajo z naročniškim modelom ali ponujanjem paketov vsebin, odvisno od tržnih strategij in dejanskih vsebin. Najdemo jo tudi v ponudbi klasičnih kinematografov, ki svojo dejavnost dopolnjujejo na spletu. V takšnih primerih prikazovalec ponavadi izkušnjo kar se da približa kinematografski, z omejenim časom trajanja projekcije, številom prostih mest za ogled v "spletni kinodvorani" in podobno.

### **4.2.3) Drugo**

Obstajajo tudi drugi načini trženja AV del na spletu. Včasih gre za kombinacijo obeh zgoraj opisanih modelov, spet drugič za drugačne načine plačevanja ali razlike v načinu odkupa pravic. Eden izmed manj izkoriščenih modelov, ki bo, po besedah nekaterih strokovnjakov, mnogo bolj zaživel v prihodnje, je t.i. oglaševalski video na zahtevo (AVOD), kjer uporabnik ne plača naročnine ali posameznega ogleda, ampak si mora ogledati oglase, če si želi ogledati AV delo. Podobno kot EPP na televiziji ali reklame med video posnetki na družbenih omrežjih ali spletnih televizijah.



#### 4.2.4) Primerjava poslovnih modelov

##### DELITEV DEJANSKIH PRIHODKOV (Filmoteka)

+

- AV dela so lahko dostopna daljši/nedoločen čas.
- Dejanski prihodek se razdeli med prikazovalca in imetnika pravic.
- Ni možnosti za izsiljevanje imetnika pravic in nižanje prodajne cene pravic.
- Imetniku pravic in prikazovalcu je v interesu, da je AV delo gledano (boljša promocija).
- Ni diskriminacije zaradi komercialnega potenciala AV dela.

○

- Višja cena za končnega uporabnika (je trajnostna rešitev).

-

- Ni stalnega prihodka za prikazovalca (npr. naročnina).
- Vzdrževanje je potrebno plačati ne glede na prodajo.
- Imetnik pravic nima zagotovljenega prihodka.

##### ODKUP PRAVIC ZA PREDVAJANJE (Različni komercialni ponudniki)

+

- Mesečna naročnina prinese večjo finančno stabilnost za prikazovalca.
- Imetnik pravic ima zagotovljen prihodek v višini odkupnega zneska.

○

- Nižja cena za končnega uporabnika (ni trajnostna rešitev).

-

- Prihodek prikazovalca je lahko neprimerno višji od cene, ki jo je plačal za odkup pravic.
- Imetnik pravic nima finančne motivacije, da bi si želel večjega števila ogledov.
- AV dela so dostopna le za določen čas.
- Ko AV dela niso več komercialno zanimiva, ni interesa za podaljšanje odkupa (dela niso dostopna).
- Dela, ki že na začetku niso komercialno zanimiva, nikoli ne doživijo odkup.

## 5) PODATKI

Analiza delovanja v letu 2020 jasno kaže, da zanimanje za slovenski film obstaja. Prav tako je zelo jasno, da obstaja občinstvo za "tržno manj zanimiva" avdiovizualna dela, ki nedvomno imajo potencial za širitev. Zaradi izredno slabe pokritosti s kinematografi je pomembno, da občinstva nagovarjamo preko medijev, ki so v njihovem dosegu.

V nadaljevanju navajamo najosnovnejše podatke, podrobna analiza dela Filмотеke v letu 2020 je na voljo v letnem poročilu, objavljenem na [spletni strani BSF](#).

### 5.1) Obisk spletne strani

> 360.000 obiskov → 17,7% obiskov iz tujine.

V letu 2020 smo na <https://bsf.si> zabeležili več kot 360.000 obiskov, slabo petino iz tujine, navajamo tiste države, iz katerih smo v celem letu zabeležili več kot 1000 obiskov:

DRŽAVA	ŠT. OBISKOV
Slovenija	298.167
Srbija	6.011
Hrvaška	5.512
Italija	5.082
Nemčija	4.378
Združene države Amerike	4.317
Avstrija	3.629
Bosna in Hercegovina	2.610
Združeno kraljestvo	2.537
Irska	2.474
Makedonija	1.704
Švica	1.619
Francija	1.589
Nizozemska	1.522
Poljska	1.263
Belgija	1.176
Argentina	1.006

Kanada	1.004
Ostale	16.637
<b>SKUPAJ OBISKOV IZ TUJINE:</b>	<b>64.070</b>
<b>SKUPAJ VSEH OBISKOV:</b>	<b>362.237</b>

## 5.2) Ogledi filmov

**468 filmov na voljo za ogled → >115.000 ogledov.**

V okviru delovanja in vseh pripravljenih dogodkov smo skupno ponudili na ogled **468** filmov, od tega jih je preko **150 brezplačno dostopnih v stalni zbirki BSF**.

Po naših komunikacijskih kanalih smo v letu 2020 prejeli skupno **233** povpraševanj za **176** AV del, med katerimi so bila pogosto taka, ki na prvi pogled nimajo komercialnega potenciala. V približno 25% primerov so uporabniki sami povedali, da bi za ogled z veseljem plačali. V 100% smo jih morali napotiti drugam, saj filmi žal niso dostopni, velika večina jih niti ni dostopnih v digitalni obliki.

## 5.3) Spletni dogodki

**20 spletnih dogodkov / 16 šolskih projekcij / izvedba projekcij, dogodkov in izvedba programov za 6 slovenskih festivalov.**

Zaradi nepredvidene situacije z izbruhom epidemije smo v letu 2020 začeli prirejati spletne dogodke, zaprte šolske projekcije in nudili podporo za spletno izvedbo celotnih festivalov ali posameznih festivalskih sklopov. Na ta način smo pomagali organizacijam, ki so ostale brez možnosti izvedbe načrtovanih dogodkov v živo in zapolnili vrzel v ponudbi domače produkcije v poplavi tujih platform z avdiovizualnimi vsebinami.

# 6) REŠITEV

## Video na zahtevo

Baza slovenskih filmov, ki primarno izpolnjuje funkcijo informiranja javnosti in omogočanja dostopa do podatkov in promocijskih gradiv o slovenskem filmu, deluje kot svojevrsten, sodoben spletni arhiv. V Filmoteki smo BSF na lastne stroške nadgradili z možnostjo ponudbe videa na zahtevo v treh oblikah, ki so prilagojene

različnim načinom ponudbe in dostopa, obenem pa se vpisujejo v sodobno filozofijo trajne in široke dostopnosti arhivov.

Podrobno smo preučili različne vidike ponudbe video na zahtevo in trdno verjamemo, da smo z nekaj inovativnimi rešitvami in partnerskimi sodelovanji našli način, kako združiti najboljše prakse različnih vidikov videa na zahtevo. Zagotoviti želimo trajno dostopnost filmov in obenem ohraniti pravičen poslovni model, ki vključuje tako podporo filmskemu področju, kot tudi to, da prinaša imetnikom pravic sorazmeren delež prihodkov od prodaje filma.

Filozofija trženja filmov na BSF se nekoliko razlikuje od trenutnih komercialno najbolj razširjenih modelov, obenem pa sovпада z našo dolgoročno strategijo. Projekt je bil zasnovan kot podatkovna baza, ki smo jo nadgradili najprej s fotografijami, napovedniki in brezplačnimi AV deli na voljo za ogled. Zdaj smo jo nadgradili s storitvijo na zahtevo, a cilj ostaja enak - omogočati dostop do čim večjega števila filmov. V naslednjem koraku pa bomo za uporabnike ustvarjali tudi kurirane programe, predloge in podobne mehanizme za popularizacijo in nagovarjanje občinstev. Na tem področju sicer že sodelujemo s Slovensko kinoteko, Slovenskim filmskim centrom, Društvom slovenskega animiranega filma in nekaterimi kinematografi, saj smo skupaj izvajali različne spletne projekcije.

Preko Baze slovenskih filmov bodo uporabniki do AV del lahko dostopali na štiri načine:

- Plačljivi ogledi (video na zahtevo).
- Knjižnična izposoja (oglede zakupi knjižnica, koristijo jih lahko člani posameznih knjižnic, ki so vključene v sistem).
- Zaprta projekcija (oglede zakupi naročnik, do njih lahko dostopa posameznik, ki mu naročnik posreduje posebno povezavo in geslo, ki ju zagotovi Filmoteka).
- Brezplačni ogledi (filmi so brezplačno dostopni za ogled za privatno predvajanje).

## 6.1) Plačljivi ogledi

Storitev video na zahtevo v Bazi slovenskih filmov je zasnovana po principu plačila za ogled posameznega filma oz. natančneje: časovno omejeno "izposoja" filma, v času katere gledalec nima omejitve števila ogledov. Časovno okno traja standardno 48 ur. Od trenutka uspešno izvedenega plačila prične teči rok, v katerem je film na voljo za ogled.

### 6.1.1) Cenovne kategorije

AV dela so razdeljena v 4 cenovne kategorije, ki odgovarjajo določenim kriterijem:

- dolžina AV dela (celovečerni / kratki),
- tip AV dela (igrani/dokumentarni/animirani),
- kvaliteta posnetka (SD/HD/UHD),
- tip produkcije (TV / kino/ študijska ...),
- atraktivnost AV dela (komercialni potencial, čas od premiere, kdaj je bilo uvrščeno v katalog BSF, družbeni status (kultni filmi, dediščina, pomembne nagrade, ipd.).

Načrtovane cenovne kategorije in najnižje zagotovljene cene so:

Kategorija	Najmanjša zagotovljena cena z DDV	Kriterij (primeri)
PREMIUM	4,99 EUR	npr. novi celovečerni igrani filmi (HD/UHD kvaliteta) ...
STANDARD	2,99 EUR	npr. kratki animirani filmi (HD kvaliteta), dokumentarni TV filmi ...
KULTURNI EVRO	1,50 EUR	npr. kratki igrani in dokumentarni filmi ...
BREZPLAČNO	0,00 EUR	npr. videospoti, filmi izobraževalnih ustanov oz. študijskih procesov, videospoti ...

#### Obrazložitev kategorij:

**PREMIUM** - kategorija je namenjena najbolj aktualni produkciji, nagrajenim filmom, klasikam, ipd. Cenovno je zastavljena nekoliko nižje kot na nekaterih primerljivih platformah, vendar gre za najnižjo ceno, ki se lahko s časom, navadami in povpraševanjem publike tudi zviša. Cena je nastavljena primerjalno s ceno kino vstopnice, ki je v Sloveniji v letu 2020 znašala med 5 in 7 EUR. Ponudba je dodatno atraktivna tudi zato, ker za ceno enega ogleda film lahko pogleda cela družina, kar tudi pušča prostor za dvig cene v prihodnje.

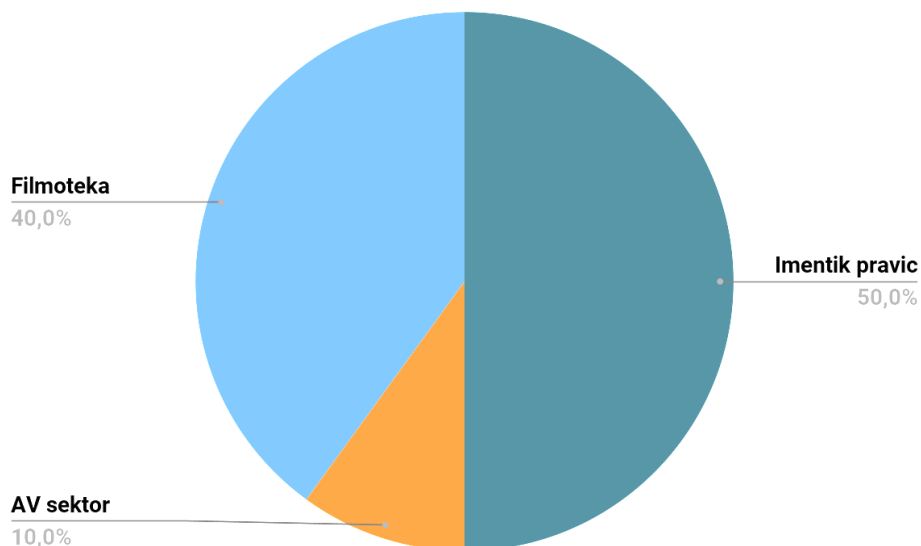
**STANDARD** - sem spadajo praktično vse celovečerne vsebine, ki se ne uvrstijo v najvišji cenovni razred, pa tudi večina animiranih kratkih filmov in druga izrazito uspešna kratka AV dela. Cena je postavljena v sorazmerju z razredom PREMIUM in bo v razmerju ostala tudi v prihodnje.

**KULTURNI EVRO** - kategorija je namenjena predvsem ozaveščanju uporabnikov, da avdiovizualne vsebine niso in ne morejo biti povsem brezplačne. V ta cenovni razred spadajo vse AV vsebine, ki so klasificirane kot plačljive, vendar se ne uvrstijo v višji razred. Sem uvrščamo predvsem vse kratke filme, ki sicer nimajo možnosti za komercialno distribucijo in podobna AV dela. Cena za ogled je nižja od cene kave v kavarni, obenem pa je zastavljena tako, da je NETO prihodek vsaj 1 (kulturni) Euro.

**BREZPLAČNO** - sem uvrščamo vsa AV dela, ki niso namenjena prodaji npr. glasbene spote, promocijske videe, filme v produkciji izobraževalnih ustanov in delavnic, idr., ter vsa AV dela, za katera se imetniki pravic sami odločijo, da želijo omogočiti brezplačen ogled.

### 6.1.2) Delitev prihodkov

Neto prihodki od prodaje se za storitev video na zahtevo delijo v enakih deležih med Filmoteko in imetnika pravic, desetina prihodkov pa je v obliki donacije namenjena Zvezi društev slovenskih filmskih ustvarjalcev.



## Obrazložitev:

Klasični model kinematografske distribucije bazira na delitvi prihodkov okoli 50/50 med kinematografom in distributerjem. V Filmoteki smo se oprli na ta model, vendar pa smo dodali še 10% "digitalni davek", ker verjamemo, da bi moral vsak prikazovalec določen odstotek prihodkov vložiti neposredno nazaj v AV sektor (kot je to urejeno v mnogih državah). Celotni odstotek je v obliki donacije namenjen Zvezi društev slovenskih filmskih ustvarjalcev (ZDSFU), ki je krovna organizacija na področju zastopanja interesov profesionalnih filmskih ustvarjalcev v Sloveniji.

Filmoteka kot neprofitna, nevladna organizacija ne more in ne sme izplačevati dobička in to tudi ni njen namen, zato vse prihodke od prodaje preko storitve video na zahtevo investiramo nazaj v storitev ali neposredno v AV sektor, za eno od naštetih dejavnosti:

- promocija storitve VOD oz. AV del,
- promocija filmskih ustvarjalcev,
- vzdrževanje, nadgradnje in izboljšave sistema in storitev,
- digitalizacija slovenskih AV del,
- organizacija in/ali izvedba brezplačnih filmskih dogodkov,
- pridobivanje novih AV del,
- izboljšanje dostopnosti (npr. izdelava podnapisov za gluhe ali podnapisov v tujih jezikih, ipd.).

**Filmoteka na svojih spletnih straneh in pred predvajanjem filmov NIKOLI ne umešča reklam!**

## 6.2) Knjižnična izposoja

Storitev izposoje filmov preko knjižnice smo začeli razvijati na pobudo Mestne knjižnice Kranj. Zasnovali smo jo ob upoštevanju želja knjižnice in knjižničnih standardov ter dobrih praks podobnih projektov iz tujine. Menimo, da je omogočanje dostopnosti filmov preko knjižnic zelo dober način za popularizacijo sodobnih slovenskih AV del in revitalizacijo oz. novo odkrivanje starejših, pogosto pozabljenih, draguljev slovenske AV ustvarjalnosti.

Izposoje so v primeru knjižnic omejene na več ravneh:

- vsak uporabnik ima lahko naenkrat izposojeno samo eno AV delo,
- omejeno je skupno število mesečnih izposoj na uporabnika,
- omejeno je skupno število letnih izposoj na uporabnika,
- omejeno je število istočasnih izposojenega AV dela v eni knjižnici,
- posamezna izposoja je omejena na 48 ur, v tem času število ogledov za uporabnika ni omejeno.

Posamezna knjižnica lahko te omejitve določa glede na lastno politiko izposoje.

### 6.2.1) Cenovna politika

Cenovna politika knjižnične izposoje preko BSF se opira na že vzpostavljene modele na področju e-knjig in zvočnih knjig in jih nadgrajuje oziroma spreminja, kjer je to potrebno zaradi razlike v naravi medija, izrazito drugačne obravnave na državni ravni in namena oz. filozofije projekta.

Knjižnica kot ponudnik plačuje fiksno mesečno vsoto, ki je odvisna od števila uporabnikov knjižnice, in zagotavlja, da je sistem vzdrževan, deluje, se posodablja, nudi tehnično podporo uporabnikom in da se ponudba filmov širi in dopolnjuje.

Cenik:

Št. članov knjižnice	Vzdrževanje EUR z DDV/mesec
0 - 2.500	€49,00
2.501 - 5.000	€79,00
5.001 - 10.000	€119,00
10.001 - 15.000	€179,00
15.001 - 25.000	€229,00
25.001 - 50.000	€299,00
50.001 - 100.000	€349,00
100.000+	€399,00

Glede na podatke o skupnem številu članov vseh splošnih knjižnic v letu 2019, znaša vzdrževanje povprečno 0,17 EUR z DDV na člana letno. Najvišja cena po lestvici v zgornjem ceniku glede na število članov v posamezni knjižnici za leto 2019 bi znašala 0,34 EUR z DDV na člana letno, najnižja pa 0,05 EUR z DDV na člana letno.

Ob tem knjižnica glede na lastno oceno kupi še poljubno število ogledov za filme, za katere ima BSF urejene pravice in uporabnikom niso dostopni brezplačno. Zakupljeni ogledi niso pripisani točno določenemu filmu, ampak si uporabnik sam izbere, kateri



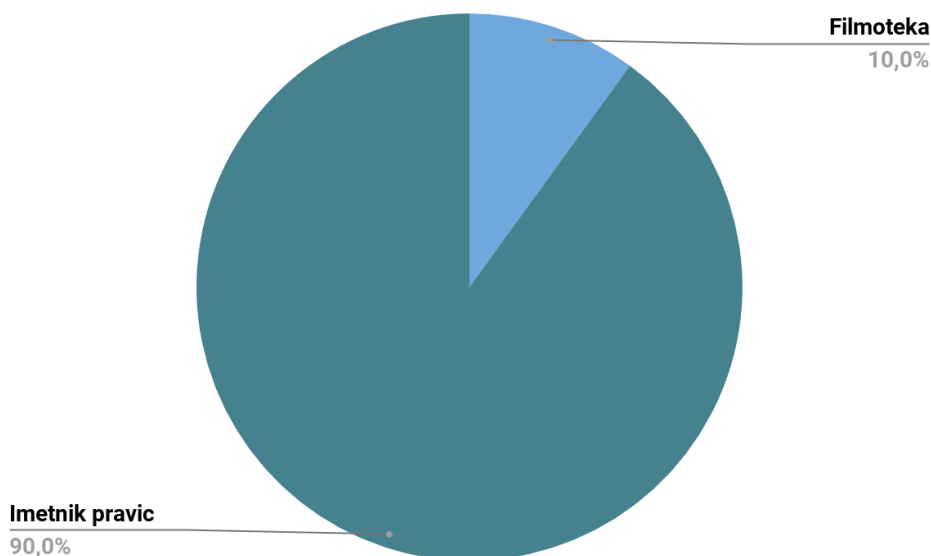
film si bo ogledal. Vsaka knjižnica lahko po želji omeji nabor filmov, ki so dostopni za izposajo v njihovem katalogu.

Za knjižnice velja posebna enotna cena za vsa plačljiva AV dela v katalogu BSF v višini 1,5 EUR z DDV na ogled. Zakupljeni ogledi so veljavni, dokler se ne uporabijo, in niso vezani na časovno obdobje.

**V letih 2021, 2022 in 2023 smo knjižnice oprostili od plačevanja vzdrževanja oz. "članarine" za sodelovanje v projektu, saj smo imeli na razpolago sredstva iz razpisa Ministrstva za kulturo. Ta trend želimo nadaljevati, saj bomo v nasprotnem primeru izgubili tiste sodelujoče knjižnice, katerim tovrstno plačevanje storitve predstavlja preveliko finančno breme in otežili pristop za tiste, ki se šele odločajo za pridružitve.**

### 6.1.2) Delitev prihodkov

Prihodek od vsakega ogleda se deli med Filmoteko in imetnika pravic po ključu 9:1 v korist imetnika, pri čemer je minimalni prihodek za imetnika pravic zagotovljen in znaša najmanj 1 EUR neto po delitvi. Delež Filmoteke iz tega naslova je namenjen pokritju stroškov bančnih transakcij in upravljanja storitve v imenu imetnika pravic. Morebitna neporabljen sredstva iz tega naslova se vložijo v izboljšanje storitve za knjižnice in vzdrževanje sistema.



### 6.1.3) Obrazložitev cenovne politike za knjižnično izposajo

#### Mesečno vzdrževanje

Stroški gostovanja video posnetkov in vzdrževanja infrastrukture so v primerjavi z drugimi vrstami digitalnih vsebin (e-knjige, zvočne knjige) nekajkrat višji. Omogočanje dostopa do avdiovizualnih vsebin zahteva večje kapacitete diskovnih polj in zmogljivejše strežnike, da bi lahko zagotovili kvalitetno, nemoteno uporabniško izkušnjo. V Filmoteki smo, zahvaljujoč partnerskemu sodelovanju z omrežjem Arnes, stroške mesečnega vzdrževanja lahko ohranili na primerljivi ravni s ponudniki storitev izposoje e-knjig in zvočnih knjig. Cenovno lestvico vzdrževanja smo prilagodili glede na število uporabnikov posamezne knjižnice (uporabi se podatek za preteklo leto), tako da (po podatkih za leto 2019) mesečni znesek na člana knjižnice nikjer ne presega 0,03 EUR z DDV. V večini knjižnic je ta znesek 0,02 EUR z DDV, v nekaterih največjih pa zgolj 0,01 EUR z DDV.

#### Cena ogleda

Delitev prihodka od izposoje je določena tako, da imetnikom pravic zagotovimo najmanj 90% oziroma najmanj 1 EUR neto na posamezno izposajo. Gre za model, ki zagotavlja neposredno podporo ustvarjalcem oz. imetnikom pravic.

Na področju filmske produkcije je struktura investicije in digitalne distribucije popolnoma drugačna, kot pri drugih delih. Nastanek AV dela nikoli ni v celoti subvencioniran s strani države, saj je večina mehanizmov sofinanciranja zastavljenih tako, da morajo producenti prispevati tudi do 50 in več odstotkov lastnega vložka. Za filme je značilno, da nastanejo v sodelovanju z veliko avtorsko/izvajalsko in še večjo tehnično ekipo, proračuni pa lahko segajo v milijone evrov (v tujini tudi v stotine milijonov).

Prav cena nastanka dela najbolj pogojuje način distribucije in trženja. Če primerjamo ceno nastanka knjige in filma, hitro ugotovimo, da so filmi lahko tudi nekaj tisočkrat dražji, in vendar v knjigarni težko najdemo knjigo po ceni 6 EUR, v kinematografih pa se nam že ta cena zdi visoka. In kljub temu dejstvu ohranjamo nizko ceno tako za končne uporabnike kot tudi za knjižnice.

Na področju avdiovizualne umetnosti ni državnih mehanizmov za subvencioniranje izposoje filmov in drugih avdiovizualnih del, kot je to že utečena praksa na drugih področjih. Kljub temu je cena za knjižnično izposajo (knjižnico, ki ponuja storitev) za večino del mnogo nižja kot za končnega uporabnika, ki bi sam želel plačati ogled (glej poglavje 6.1.1.). Z minimalno zagotovljeno ceno 1 EUR za imetnika pravic zagotavljamo neke vrste knjižnično nadomestilo, knjižnice pa ostajajo konkurenčne

(v primerjavi s ceno nakupa), širijo svojo ponudbo in lahko omogočijo sodoben dostop do avdiovizualnih del za svoje člane.

Naš poslovni model, ki predvideva delitev dejanskega prihodka od prodaje/izposoje avdiovizualnega dela, je zasnovan kot neke vrste "fair trade". V primerjavi s ponudniki, ki pravice za predvajanje odkupujejo za določen čas in za fiksni znesek, so filmi v Bazi slovenskih filmov dostopni za nedoločen čas, dokler imetniki pravic izrecno ne zahtevajo umika. Vsi prihodki se delijo, kot je opisano v tem poglavju, zato ne more priti do izkoriščanja imetnikov pravic ali pogojevanja umestitve v ponudbi z nižjo odkupno ceno. Dostopnost filmov ni odvisna od komercialnega potenciala dela, kar omogoča večji nabor in izbiro za uporabnike. Tak način poslovanja tudi ne diskriminira ustvarjalcev glede na njihov način ustvarjanja. Omogoča pa tudi pokritost različnih segmentov občinstev in s tem vključevanje širšega dela populacije.

### **6.3) Organizirane zaprte projekcije (javno predvajanje)**

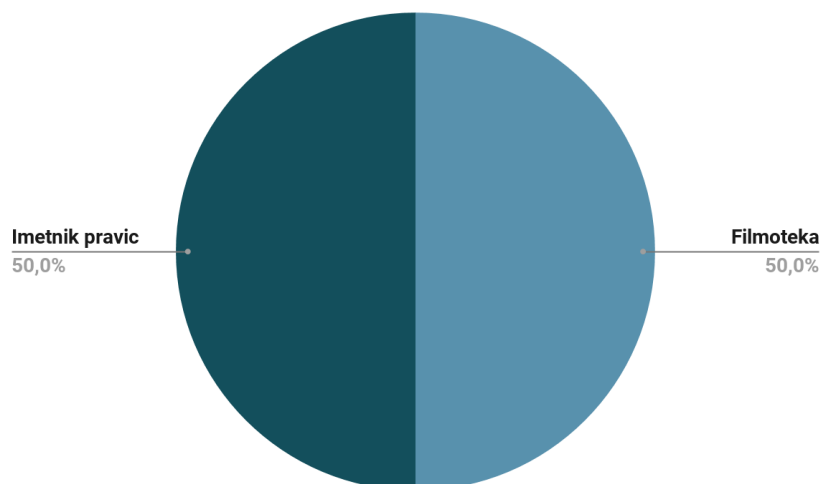
Na pobudo učiteljev in profesorjev, ki so nam po prvem zaprtju šol, marca 2020, pošiljali prošnje za ogled različnih filmov, ki bi jih ponudili učencem, smo razvili sistem za omogočanje zaprtih projekcij zaključenim skupinam. Projekcije se izvedejo tako, da naročniku posredujemo posebno povezavo preko katere je možen ogled filma in do katere je mogoče dostopati le z geslom, ki ga naročniku za določeno skupino uporabnikov zagotovi Filмотека. Naročene spletne projekcije izvajamo na podlagi individualnih dogovorov z zainteresiranimi ustanovami in organizacijami. Ogled tako naročenega avdiovizualnega dela je časovno omejen glede na vsakokratni dogovor z naročnikom, vendar ni mogoč več kot 24 ur za posamezno projekcijo in je na voljo samo zaključeni skupini uporabnikov, ki jih določi naročnik.

#### **6.3.1) Določitev cene in delitev prihodka**

Cena posamezne spletne projekcije avdiovizualnega dela se določa glede na število posameznih gledalcev zaključene skupine. Ta model se uporablja tudi ob kino projekcijah v živo in so ga imetniki pravic že vajeni.

Filмотека si pridržuje pravico, da glede na posamezen dogovor z naročnikom sama postavi ceno, vendar tako, da se imetniku pravic zagotovi najmanj 1 EUR neto prihodka na gledalca za projekcije izvedene za izobraževalne ustanove in najmanj 2 EUR neto prihodka na gledalca za projekcije izvedene za vse druge naročnike.

---



## 7) RAZVOJ

V Filmoteki se pri načrtovanju vseh projektov osredotočamo na prihodnost. Tako s tehnološkega, kot z uredniškega in oblikovnega vidika. Zato jih snujemo tako, da jih lahko časovno in finančno optimalno nadgrajujemo in razvijamo ter smo tako v koraku s hitro spreminjajočim se svetom in vedno naprednejšimi uporabniki in sistemi.

Bazo slovenskih filmov želimo v prihodnjih letih povečati, razširiti in nadgraditi na področjih dostopnosti, uporabniške izkušnje, prepoznavnosti, priprave in promocije vsebin za uporabnike in seveda obsega podatkov in gradiv, ki so na voljo uporabnikom.

---

## 8) ZAKLJUČEK

Majhna lokalna tržišča praviloma ne omogočajo optimalnega delovanja mehanizmov, zasnovanih za največje svetovne trge. To velja tudi za ravnovesje med financiranjem, produkcijo, prodajo in distribucijo slovenskih avdiovizualnih del na domačem trgu. Pri vložkih, potrebnih za ustvarjanje filmov, je tržišče preprosto premajhno, da bi se investicija lahko povrnila v čisto komercialnem smislu. To je tudi eden od razlogov, zakaj domači kino distributerji, prikazovalci in ponudniki storitev video na zahtevo slovenske filme prodajajo v paketih s tujimi, jih v kinematografih predvajajo le kratek čas in jih dodajajo v svoje spletne zbirke zgolj kot popestritev komercialnega in tujega programa. Da bi lahko zasnovali platformo, posvečeno slovenskim filmom, je bil potreben splet srečnih okoliščin in prava kombinacija sodelavk\_cev, ki smo jih znali v pravem trenutku izbrati, podpreti in/ali razviti

optimalne rešitve za to specifično področje in tržišče. V sodelovanju z imetniki pravic in knjižnicami bo potencial storitve video na zahtevo lahko do popolnosti izkoriščen.

V Filmoteki smo prepričani, da so transparentne in pravične rešitve tiste, ki omogočajo trajnostni razvoj in dostopnost domače AV produkcije. Dolgoročno pa bodo botrovale izboljšanju prepoznavnosti in povečanju povpraševanja po slovenskih filmih.

Pripravil:  
Lev Predan Kowarski

